

Η Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία για τα προβλήματα σχετικά με τη θέση των πιστών της υπό το φως του διεθνούς δικαίου

Το Γραφείο της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στους Ευρωπαϊκούς Διεθνείς Οργανισμούς παρενέβη με δήλωσή του, όπου υποδεικνύει τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις των δικαιωμάτων των ορθοδόξων χριστιανών στην Ουκρανία και το ασύμβατο των ενεργειών του ουκρανικού κράτους σε αυτά τα ζητήματα με το διεθνές δίκαιο και τα θέσμια του ΟΑΣΕ.

Μεταξύ των παραβιάσεων των δικαιωμάτων των πιστών της κανονικής Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στη δήλωση αναφέρονται ειδικότερα η διάπραξη σε βάρος αυτών ειδικών ποινικών εγκλημάτων, οι συνεχιζόμενες βίαιες αρπαγές ιερών ναών, η παρεμπόδιση της καταχωρήσεως των καταστατικών και ο περιορισμός των συνταγματικών δικαιωμάτων των θρησκευτικών οργανώσεων της κανονικής Εκκλησίας με τον νόμο περί εξαναγκαστικής μετονομασίας, η διακίνηση από ΜΜΕ της ρητορικής μίσους σε βάρος κληρικών και λαϊκών της κανονικής Εκκλησίας.

«Η Ιερά Σύνοδος της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας (ΟΟΕ) και η Σύνοδος των επισκόπων της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, έχουν επανειλημμένως εκφράσει την ανησυχία τους για τα περιστατικά παραβιάσεως των δικαιωμάτων των πιστών της ΟΟΕ, καθώς και για την πολιτική διακρίσεως, που ασκούν τα κρατικά όργανα σε ποικίλα επίπεδα. Ταυτοχρόνως, ορισμένοι εκπρόσωποι των κρατικών Αρχών διαφόρων επιπέδων, θρησκευτικοί ηγέτες, καθώς και ΜΜΕ

εξακολουθούν να διαδίδουν τη θέση περί δήθεν εθελούσιας αλλαγής της κανονικής τους υπαγωγής από τις κοινότητες της ΟΟΕ», τονίζεται στο κείμενο, το οποίο συνεχίζει: «Αξιολογώντας αυτούς τους ψευδείς ισχυρισμούς, είναι απαραίτητο να επισημάνουμε ότι αρχίζοντας από το 2015 έχουν καταληφθεί ή παρανόμως μετεγγραφεί περίπου 500 ναοί του δόγματός μας. Πολλές από τις αρπαγές αυτές, λ.χ. στη Ζαντουμπρόφκα, την Κατερίνοφκα και το Πτίτσιε, συνοδεύθηκαν από διάπραξη ειδεχθών εγκλημάτων με θύματα πολλούς πιστούς της ΟΟΕ. Συνάμα ο αριθμός των δημοσίων μαρτυριών, των καταγγελιών των πιστών για τα περιστατικά αυτά είναι τόσο μεγάλος, ώστε το γεγονός των πολλαπλών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που συνοδεύουν τις επιδρομικές αρπαγές των κοινοτήτων μας, δεν απαιτεί κάποια ειδική διερεύνηση».

Επισημαίνεται ότι «το ακολουθούμενο κατά την παρούσα στιγμή στην Ουκρανία σχήμα επιδρομικών αρπαγών των ναών της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας γίνεται τόσο με την απευθείας κατάληψη χωρίς κάποια έγγραφη κάλυψη, όσο και με την παράνομη μεταβίβαση των κοινοτήτων της ΟΟΕ στη δικαιοδοσία της «Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας» βάσει διατάξεων των περιφερειακών κρατικών διοικήσεων». Η πλαστογράφηση εγγράφων, που διαπράττεται σύμφωνα με αυτό το σχήμα, προβλέπει την υποβολή στο κρατικό όργανο πρακτικών της συνελεύσεως των μελών της ενορίας περί μεταπηδήσεως της κοινότητας σε άλλο δόγμα, που είναι υπογεγραμμένα από πρόσωπα, τα οποία στην πραγματικότητα δεν έχουν νόμιμο δικαίωμα υπογραφής.

Στη διανεμηθείσα δήλωση του Γραφείου της ΟΟΕ επισημαίνεται επίσης ότι το διεθνές δίκαιο καταδικάζει οιαδήποτε μορφή εκδήλωσης μισαλλοδοξίας, διακρίσεων, υποδαύλισης μίσους σε βάρος ομάδας, που είναι συνδεδεμένη με φυλετικό, εθνικό ή θρησκευτικό κριτήριο. Οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων σε βάρος αυτής της ομάδας συμπεριλαμβάνουν δηλώσεις, που χαρακτηρίζουν αρνητικά, είτε κατηγορούν μια ομάδα πιστών στο σύνολό της ή ολόκληρο το δόγμα, χωρίς να αναφέρονται σε συγκεκριμένους ανθρώπους και άνευ ουδεμίας νομικής αποδείξεως της παραβατικότητας στη συμπεριφορά των εκπροσώπων της ομάδας-θύματος. «Οι πολιτικές κατηγορίες κατά της ΟΟΕ για αντιουκρανικές δραστηριότητες, που συμπεριλαμβάνονται σε δηλώσεις δημοσίων λειτουργών, σε αιτήματα βουλευτών κάθε επιπέδου και επικυρώθηκαν από αποφάσεις οργάνων της τοπικής αυτοδιοικήσεως, αποτελούν ηχηρά παραδείγματα ρητορικής μίσους και υποδαύλισεως μισαλλοδοξίας έναντι ολόκληρου του δόγματος της ΟΟΕ στο σύνολό της σε κρατικό επίπεδο», υπογραμμίζει το Γραφείο της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στους Ευρωπαϊκούς Διεθνείς Οργανισμούς».

Στο κείμενο παρατίθενται συγκεκριμένα περιστατικά παρόμοιων παραβιάσεων και επισημαίνεται ότι οι κατηγορίες, που διατυπώνονται «στην πραγματικότητα δεν επιβεβαιώθηκαν από αποφάσεις των οργάνων της τάξεως και επομένως, είναι αναξιόπιστες εικασίες και απλές κρίσεις επιμέρους ατόμων, τα οποία, ωστόσο, διαθέτουν εξουσιαστικές αρμοδιότητες και συνεπώς επηρεάζουν αρνητικά τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης έναντι του πολλών εκατομμυρίων ποιμνίου της ΟΟΕ».

«Ακριβώς βάσει αυτών των προτύπων γίνεται η προετοιμασία της γνώμης των κατοίκων εδαφικών κοινοτήτων, εξτρεμιστικών οργανώσεων, οι οποίες αντλούν από τις δηλώσεις των δημοσίων λειτουργών, βουλευτών και ΜΜΕ στοιχεία για το ενδεχόμενο, ακόμη και την ενθάρρυνση της

διαπράξεως παραβιάσεων κατά των πιστών της ΟΟΕ», διαπιστώνει το Γραφείο, υποδεικνύοντας τη διαμορφωθείσα στη χώρα σταθερή τάση πολιτικού χρωματισμού των θρησκευομένων της κανονικής Εκκλησίας και περιφρονησεως του γεγονότος ότι η Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία ασχολείται αποκλειστικά με τη διαποίμανση του ποιμνίου της «με σκοπό τη σωτηρία και την ένωση όλων των θρησκευομένων με τον Κύριο Ιησού Χριστό».

Αφού διαπίστωσε ότι η θέση της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας σχετικά με τις ενέργειες του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίου θεμελιώνεται επί του κανονικού δικαίου, το Γραφείο της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στους Ευρωπαϊκούς Διεθνείς Οργανισμούς σημειώνει: «Παραλλήλως, οι ενέργειες για τη συγκρότηση στην Ουκρανία της θρησκευτικής ενώσεως της “Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας” βάσει του Τόμου, που χορηγήθηκε από τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, προφανώς επισύρουν την επίταση των διακρίσεων και της πιέσεως στην ΟΟΕ εξαιτίας της χορηγήσεως προνομίων στην οντότητα αυτή από τις Αρχές και της αυξημένης προπαγάνδας μίσους έναντι της ΟΟΕ. Στην περίπτωση, που οι κρατικές Αρχές της Ουκρανίας εξασφάλιζαν το οικειοθελές της αλλαγής ομολογιακής ταυτότητας και δεν χορηγούσαν προνόμια στην «ΟΕΟ», η δημιουργία μιας νέας θρησκευτικής δομής δεν θα συνεπαγόταν τις τραγικές συγκρούσεις γύρω από τις κοινότητες της ΟΟΕ, που εξαναγκάζονται σε αλλαγή ταυτότητας από διάφορες πολιτικές δυνάμεις και εξτρεμιστικές οργανώσεις».

Στη δήλωση επίσης σημειώνεται ότι στην Ουκρανία δεν εφαρμόζονται οι συστάσεις του ΟΗΕ σχετικά με το απαράδεκτο της δημιουργίας προνομιούχων εκκλησιών. Κατ’ αυτόν τον τρόπο, στη νεοσύστατη οντότητα της «ΟΕΟ» παραχωρήθηκε προνομιακά το συγκρότημα του ναού της Αγίας Σοφίας του Κιέβου, ενώ οι επανειλημμένες προσπάθειες της κανονικής Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας να αποκτήσει ανάλογο δικαίωμα αγνοήθηκαν. «Τέτοιους περιορισμούς των δικαιωμάτων τους αντιμετωπίζουν οι δομές της ΟΕΟ και σε άλλες περιοχές της Ουκρανίας, ειδικότερα σε ό,τι αφορά στην παραχώρηση οικοπέδων στις κοινότητες της ΟΕΟ για ανέγερση ναών, καθώς και στην υλοποίηση ετέρων νομίμων δικαιωμάτων, τα οποία σήμερα έχουν αποκλεισθεί ή εξαιρετικά δυσχεραθεί η άσκησή τους για πολιτικούς λόγους», τονίζει το Γραφείο, επισημαίνοντας συνάμα ότι στη διαδικασία των λεγόμενων «μεταπηδήσεων» κοινοτήτων της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στην «ΟΕΟ» παρέχεται ουσιαστική διοικητική υποστήριξη στο επίπεδο των κεντρικών και περιφερειακών Αρχών, ενώ οι κρατικές δομές στο υψηλότερο επίπεδο προβάλλουν ανοικτά την προνομιούχα θέση της «ΟΕΟ».

Θίγοντας το θέμα της στάσεως των πιστών της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας έναντι των ενεργειών του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως για τη χορήγηση Τόμου στη νεοσύστατη θρησκευτική ένωση της «ΟΕΟ», οι οποίες αξιολογούνται ως παραβίαση του κανονικού και διεθνούς δικαίου, το Γραφείο στη δήλωσή του διαπίστωσε ότι η Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία «εξέφρασε τη θέση της έναντι αυτών των ενεργειών, αποφαινόμενη ότι η από 11 Οκτωβρίου 2018 απόφαση της Ιεράς Συνόδου του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως για χορήγηση του Τόμου Αυτοκεφαλίας στην «ΟΕΟ» είναι άκυρη και από κανονική άποψη ανυπόστατη». «Η διάπραξη αθρόων παραβιάσεων δικαιωμάτων των πιστών της ΟΟΕ, καθώς και η πολιτική διακρίσεων από το κράτος επιτρέπουν να εξαχθεί το συμπέρασμα για τη δημιουργία με τις ενέργειες του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ουσιαστικών προϋποθέσεων για την επίταση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ουκρανία στον τομέα των θρησκευτικών σχέσεων», υπογραμμίζεται στη δήλωση.

Επίσης το κείμενο εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι δεν έχουν μέχρι σήμερα δημοσιευθεί οι δικαστικές πράξεις του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως σχετικά με την «αποκατάσταση» ιεραρχών της «Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Πατριαρχείου Κιέβου» και της «Ουκρανικής Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας», πράγμα που επιτρέπει να θεωρούνται αυτές οι αποφάσεις επίμαχες, μη υφιστάμενες, είτε έχουσες τέτοιες νομικές ελλείψεις, οι οποίες δεν επιτρέπουν να δοθούν στη δημοσιότητα προς αξιολόγηση και μελέτη. «Εκ των πραγμάτων οι αποφάσεις του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως επί “του ουκρανικού ζητήματος” έγιναν αποδεκτές από τη διεθνή και την εθνική κοινότητα μόνον βάσει των δημοσιευμάτων των ΜΜΕ, των δηλώσεων ορισμένων πολιτικών και του κειμένου του Τόμου, ο οποίος δεν αποτελεί πρωτογενή πράξη χορηγήσεως αυτοκεφαλίας και αποκαταστάσεως της κανονικότητας του κλήρου της “Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Πατριαρχείου Κιέβου” και της “Ουκρανικής Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας”», αναφέρεται στη δήλωση. Τα παρατιθέμενα σε αυτή στοιχεία «αποδεικνύουν το ενδεχόμενο σοβαρών νομικών παραβιάσεων κατά την προετοιμασία και τη λήψη των αποφάσεων επί του “ουκρανικού ζητήματος”, πράγμα που θέτει εν αμφιβόλω τη νομιμότητά τους», θεωρούν στο Γραφείο Αντιπροσωπείας της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στους Ευρωπαϊκούς Διεθνείς Οργανισμούς.

Στη δήλωση εκφράσθηκε η πεποίθηση ότι οι ορθόδοξοι Ουκρανοί πολίτες δεν μπορούν να διώκονται και να κατηγορούνται για την υποδαύλιση θρησκευτικού μίσους εάν εκφράζουν τη θέση τους έναντι των ενεργειών του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως και της «ιεραρχίας» της «Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας», εκφράζοντας αμφιβολίες για την κανονικότητά τους και την παρουσία της χάριτος, καθώς και θεωρώντας καταστροφικές τις ενέργειες του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίου στο «ουκρανικό ζήτημα», που απειλεί με διάσπαση της Οικουμενικής Ορθοδοξίας. «Αυτή η στάση έναντι των ενεργειών του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στην Ουκρανία είναι η θέση ολόκληρης της ΟΟΕ. Ενώ η απαγόρευση να εκφρασθεί αυτή η θέση για τα εκατομμύρια των πιστών αποτελεί παραβίαση των κανόνων του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένου του άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και του άρθρο 19 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Εξαιτίας τούτων οι απαιτήσεις από τους πιστούς να σταματήσουν να εκφράζουν τη γνώμη τους αποτελούν παράνομο περιορισμό της ελευθερίας του λόγου, επομένως και παραβίαση του νόμου», αναφέρεται στο κείμενο.

Στη δημοσιευθείσα δήλωση τονίζεται επίσης ότι ο υιοθετηθείς τον Δεκέμβριο του 2018 ούτως καλούμενος «νόμος περί μετονομασίας» αποτελεί ολοφάνερο παράδειγμα επιβολής διακρίσεων, περιορισμού της ελευθερίας του θρησκεύεσθαι, αλλά είναι και τρόπος εξαναγκασμού των πιστών της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας να αποποιηθούν την κανονική και ιστορική τους ταυτότητα. «Το δικαίωμα επιλογής ονομασίας αποτελεί μέρος της ελευθερίας του θρησκεύεσθαι και η συστολή του, η επιβολή επιπρόσθετων υποχρεώσεων και περιορισμών προσκρούει στο άρθρο 22 του Συντάγματος της Ουκρανίας, το οποίο απαγορεύει ευθέως τη μείωση του όγκου των ήδη υφισταμένων δικαιωμάτων από νέους νόμους. Υπό αυτήν την έννοια ισχύουν επίσης και οι διατάξεις του άρθρου 18 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, που εγγυάται το δικαίωμα να πρεσβεύει κανείς τη θρησκεία του και να ασκεί τις θρησκευτικές τελετές ελευθέρως, συμπεριλαμβανομένης και της μοναδικής οικείας του ιστορικής ονομασίας, η οποία επιλέχθηκε άνευ οιασδήποτε εξαναγκασμού. Αξιοσημείωτες είναι επίσης και οι διατάξεις της Μεθοδολογίας, που εκπονήθηκε από το γραφείο του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για την πρόληψη

της γενοκτονίας, σύμφωνα με την οποία ο χρωματισμός ομάδας προσώπων με θρησκευτικό ή έτερο κριτήριο, που συνδυάζεται με τη διάκριση σε βάρος αυτής της ομάδας, αποτελεί γνώρισμα προετοιμασίας ή διαπράξεως στη χώρα αθρόων εγκλημάτων ή επιδεινώσεως της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή», υπενθυμίζει το Γραφείο της Ουκρανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας στους Ευρωπαϊκούς Διεθνείς Οργανισμούς.

Παράλληλα, στη δήλωση αναφέρεται ότι η Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία ευρίσκεται σε μακραίωνη ιστορική, κανονική και πνευματική σχέση με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. Δεν υπάγεται στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία διοικητικά, αλλά είναι αυτοδιοίκητη Εκκλησία με διοικητική έδρα στην πρωτεύουσα της Ουκρανίας, το Κίεβο.

«Η ΟΟΕ έχει επανειλημμένως δηλώσει για το επαρκές του υφιστάμενου καθεστώτος για την άσκηση της θρησκευτικής της δράσεως στην Ουκρανία, πράγμα που αντιστοιχεί και στο δικαίωμα των πιστών να επιλέγουν ελεύθερα το δόγμα, εντός του οποίου επιθυμούν να ασκούν τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις», αναφέρεται στη δήλωση, η οποία συνεχίζει: «Κατόπιν τούτων η επιβολή στους πιστούς της ΟΟΕ από τρίτα πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων των κρατικών οργάνων και των πολιτικών, της ιδέας της αναγκαστικής αλλαγής καθεστώτος δύναται να έχει μόνον συμβουλευτικό χαρακτήρα και δεν μπορεί να συνοδεύεται από οιασδήποτε μορφής εξαναγκασμό. Στην Ουκρανία θα πρέπει να εξασφαλισθεί η δυνατότητα διαφυλάξεως του ήδη υφιστάμενου καθεστώτος και των ονομασιών των θρησκευτικών οργανώσεων».

Το Γραφείο της Ουκρανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας στους Ευρωπαϊκούς Διεθνείς Οργανισμούς εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του στις διεθνείς δομές, που έχουν λάβει υπόψη τους τα προβλήματα των πιστών της Ουκρανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας, τονίζοντας: «Η αντίδραση των διεθνών δομών, ιδίως εκείνων, που διαθέτουν διεθνή νομική αρμοδιότητα και αποβλέπουν στην προστασία των δικαιωμάτων των πιστών και τον περιορισμό των εκδηλώσεων επιβολής διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων και από τους εκπροσώπους των Αρχών, αναμφίβολα πρέπει να επηρεάζει τη βελτίωση της πολιτικής έναντι των θρησκευτικών οργανώσεων, που ασκείται στη χώρα».

*Υπηρεσία Επικοινωνίας του ΤΕΕΣ
βάσει πληροφοριών του Ενημερωτικού-Μορφωτικού Τμήματος*